

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Γκράφιτι: Τέχνη ή Βανδαλισμός;

Η τέχνη είναι μία διαδικασία που για να θεωρηθεί επιτυχημένη σκοπός της είναι να μην αφήνει κανέναν παγερά αδιάφορο. Γι' αυτό το λόγο όλα τα είδη τέχνης έχουν πολύ θερμούς υποστηρικτές αλλά και αρνητές που δεν ασπάζονται και δεν αρέσκονται σε κάποια από αυτά. Είναι θέμα αισθητικής που είναι απολύτως φυσιολογικό ο καθένας να έχει τη δική του, η οποία έχει διαμορφωθεί είτε από βιώματα, είτε από ιδεολογίες, στάσεις και τρόπους ζωής.

Παλαιότερα, για παράδειγμα, η «αφηρημένη τέχνη» ήταν συχνά αντικείμενο χλευασμού για το πόσο μπορεί να θεωρηθεί ένα «επιτυχημένο» και «αποδεκτό» είδος τέχνης καθώς δεν παρουσίαζε κάποιο ιδιαίτερο ταλέντο στη ζωγραφική από πλευράς του καλλιτέχνη. Από την άλλη, ακόμη και ο Πικάσο είχε πολλούς αρνητές της τέχνης του, ακόμη κι αν θεωρείται ένας από τους κορυφαίους και πιο διασημότερους ζωγράφους.

Στην σύγχρονη εποχή, το γκράφιτι, θεωρείται street art που έχει τις βάσεις και τις απαρχές του σε συνοικίες της Αμερικής, συνήθως κακόφημες από «περιθωριακές ομάδες». Στην Ελλάδα, εμφανίστηκε την δεκαετία του '90 και παρουσίασε πολλές αντιδράσεις καθώς έχει ανά καιρούς χαρακτηριστεί και ως βανδαλισμός ή και βεβήλωση στην περίπτωση που τοποθετείται πάνω σε μνημεία ιστορικής σημασίας. Φυσικά, όλα τα νομίσματα έχουν δύο πλευρές και το γκράφιτι διάφορες υποκατηγορίες, όπως για παράδειγμα οι λεγόμενες «ταγκιές» που είναι οι σφραγίδες των καλλιτεχνών χωρίς απαραίτητα να υπάρχει κάποιο «έργο» τους να υπογράψουν. Συχνά, τα κίνητρα πίσω από αυτές είναι η αναγνωρισιμότητα του καλλιτέχνη.

Βασικός κανόνας για να θεωρηθεί γκράφιτι ένα έργο είναι να βρίσκεται πάνω σε κάποιον τοίχο, σε κοινή θέα και να σχεδιάζεται με σπρέι. Όμως, πόσο αποδεκτό μπορεί να είναι αυτό όταν «ανακαλύπτουμε» έργα πάνω σε φρεσκοβαμμένα σπίτια ή μνημεία, ή ακόμα και σε περιοχές προστατευόμενες λόγω ιστορικής αξίας και αναπαλαιωμένων σπιτιών, όπως στην περίπτωση της Άνω Πόλης, στη Θεσσαλονίκη, όπου οι κάτοικοι προσπαθούν να διατηρούν όσο πιο περιποιημένες μπορούν τις κατοικίες τους, καθώς η περιοχή θεωρείται ένα στολίδι για την πόλη.

Από την άλλη μεριά, πόσες φορές έχουμε χαμογελάσει ή κοντοσταθεί περπατώντας στις γκρι τσιμεντουπόλεις κοιτάζοντας ένα πολύχρωμο έργο; Υπάρχει λοιπόν, ένα αντικειμενικό κριτήριο που να μπορεί να αξιολογήσει αυτό το είδος τέχνης και εάν αυτό είναι «όμορφο» και «αποδεκτό» από το «μάτι» του επισκέπτη;

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

Δημιουργεί μία θετική εντύπωση ακόμη και ένα καλοσχεδιασμένο και καλοφτιαγμένο έργο τέχνης πάνω σε ένα φρεσκοβαμμένο σπίτι; Και ποια είναι τα όρια όπου η τέχνη πρέπει να αφήνει «χώρο» στην αυθεντική ομορφιά ενός τοπίου; Ας σκεφτούμε τι είναι αυτό που μας εξιτάρει το ενδιαφέρον στο εξωτερικό, σε μέρη ακόμη και σε ολόκληρες περιοχές που είναι κατά κάποιον τρόπο «αφιερωμένες» στην «τέχνη του δρόμου».

Το μόνο σίγουρο είναι πως οι καλλιτέχνες θα πρέπει να έχουν ένα αυστηρό κριτήριο όσον αφορά την τοποθεσία που θα αποφασίσουν να εναποθέσουν την τέχνη τους. Παρόλα αυτά, σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να ξεχνάμε το χρώμα που απλόχερα δωρίζουν στις μουντές μας μέρες και να είμαστε πιο θετικά προδιατεθειμένοι απέναντι τους.

Βάσω Τζιτζικιάκη, *omorfa taxidia.gr*

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 Οι φυλές των γκράφιτι

Πριν τα σβήσουν τα γκράφιτι ας φροντίσουν να τα καταγράψουν. Να τα φωτογραφίσουν, ενδεχομένως να αποκολλήσουν τμήματα από τοιχογραφίες. Είναι τα τεκμήρια της λαϊκής παράδοσης που άνθησε στην πρωτεύουσα της μικρής Ελλάδας τα τελευταία τριάντα χρόνια. Τα ιερογλυφικά της τελετουργίας που κράτησε ζωντανά τα έθιμα μιας πόλης που είχε γυρίσει την πλάτη της στην αστική ζωή.

Πόσες νεολαίες πέρασαν διαδοχικά όλα αυτά τα χρόνια από το κέντρο της Αθήνας; Και τι απέγιναν όταν έπαψαν να είναι νεολαίες και τη θέση τους τις πήραν άλλες νεολαίες που συνέχισαν τα ήθη και τις παραδόσεις τους; Πάντως, δεν κατέβηκαν από τον Βορρά, όπως οι Έρουλοι, οι Γαλάτες ή οι Βησιγόθιοι. Γεννήθηκαν στα διαμερίσματα των πολυκατοικιών, στις μεζονέτες των προαστίων της, ανδρώθηκαν στη χαμηλή βλάστηση, το μακί¹ των Εξαρχείων και εγκαταστάθηκαν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα του κέντρου.

Η τέχνη τους δεν διακρίνεται για τη φαντασία ή τη δημιουργικότητά της. Οι φυλές των Αθηνών διακρίνονται για την ανθεκτικότητά τους. Δεν «χαμπαριάζουν» που λένε και στη γλώσσα τους. Κι αν ο κόσμος δεν θέλει να καεί, τον καίνε οι ίδιες για να επιταχύνουν την ανατολή του μέλλοντος. Να μην ξεχάσω πως μια από τις μεγάλες προσφορές τους στον σύγχρονο βίο είναι οι πράξεις τους και ο ηρωισμός του μπάχαλου.

Για να σοβαρευτούμε τώρα.

Όλα αυτά τα λέω για να πω κι εγώ με τη σειρά μου πόσο σοβαρή θεωρώ την προσπάθεια των εκάστοτε δημάρχων να

---

¹ Ομάδες ανταρτών της Γαλλικής Αντίστασης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

καθαρίσουν το κέντρο της Αθήνας από τα γκράφιτι. Δεν είναι απλώς μια προσπάθεια ευπρεπισμού ενός χώρου που οι κάτοικοί του του συμπεριφέρονται σαν να 'ταν σκουπιδότοπος. Το επαναλαμβάνω. Οι φυλές των γκράφιτι βγήκαν μέσα από τα σπλάχνα των κατοίκων αυτής της πόλης. Γόνοι της περίφημης μακαρίτισσας, της μεσαίας τάξης, η οποία θεωρούσε τον εαυτό της τόσο ευυπόληπτο ώστε να μην καταδέχεται να ασχοληθεί ούτε με την παιδεία, ούτε με τη μόρφωση, ούτε με την κοινωνική συμπεριφορά των τέκνων της. Η ίδια εγκατέλειψε το κέντρο της Αθήνας για να εγκατασταθεί σε μεζονέτες. Κι η ίδια καλλιέργησε στα παιδιά της την ωραία ιδέα πως ελευθερία είναι να μπορείς να παρκάρεις όπου σου καπνίσει, κι όσο μεγαλύτερο είναι το τροχοφόρο, κι όσο περισσότερο χώρο πιάνει, τόσο το καλύτερο.

Η προσπάθεια των δημάρχων ξεπερνάει κατά πολύ τα όρια του ευπρεπισμού μερικών δρόμων και πλατειών. Εδώ και πολλά χρόνια η Αθήνα έχει γίνει χώρος διερχομένων. Πολύ πριν ξεσπάσει η κρίση και πολύ πριν τις καταστροφές του 2008. Τα γκράφιτι είναι η μνήμη μιας πόλης που την κατοικούσαν νομάδες και τα παιδιά τους τη μισούσαν. Κι αν αξίζει να καταγραφούν και να σωθούν είναι για να καταλάβουν οι ανθρωπολόγοι του μέλλοντος ποια ήταν τα βαθύτερα αίτια κατάρρευσης αυτού του τόπου. Και πώς μια κοινωνία μπορεί να καταστραφεί από την αλαζονεία της. Επειδή πιστεύει πως είναι ανώτερη από όλους, όπως ο γκραφίτας πιστεύει πως είναι ανώτερος από τον Τσίλλερ², επειδή βαριέται και δεν κάνει τον κόπο να τον καταλάβει.

Τάκης Θεοδωρόπουλος, Καθημερινή [διασκευή]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

«Φτιάξε τον κόσμο»

Ο Ιωάννης Ζουμπιάδης (συγγραφέας – ποιητής), με το ποίημα "Φτιάξε τον κόσμο" κέρδισε το 2015 το Α΄ Βραβείο Ποίησης στον Διεθνή Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Ομίλου Unesco Τεχνών, Λόγου και Επιστημών Ελλάδας

Πάρε τα πινέλα σου και ξεκίνα
πάρε και τη γόμα
ξεκίνα σου λέω
ο χρόνος δεν θα είναι πάντα εκεί για σένα.

Σβήσε το δάκρυ
ζωγράφισε το χαμόγελο
κάνε τα μάτια να φαίνονται ορθάνοιχτα
να βλέπουν καλύτερα τον κόσμο.

Ζωγράφισε το ουράνιο τόξο

² Γερμανός αρχιτέκτονας που δραστηριοποιήθηκε στην Ελλάδα

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

τα σύννεφα κάνει τα ροζ
ρομαντικά να είναι
την θάλασσα απέραντη μέχρι το πουθενά να φθάνει.

Χρωμάτισε την πλάση με πράσινο
βάλε της και ανθρώπους
να πιάνονται από το χέρι
σφιχτά!

Ζωγράφισε σου λέω
αυτόν τον κόσμο που βλέπεις
σε αυτόν τον κόσμο που ζεις
που επιζείς.

Σχεδίασε
χρωμάτισε
δώσε λάμψη και βάθος
φτιάξε σου λέω τον κόσμο.

Ιωάννης Ζουμπιάδης

ΘΕΜΑ Α'

A1. Να πυκνώσετε σε 50-60 λέξεις τις απόψεις της αρθρογράφου για τη σημασία της τέχνης γενικότερα, αλλά και πιο συγκεκριμένα του graffiti, όπως παρουσιάζονται στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του **κειμένου 1** (Η τέχνη είναι... στολίδι για την πόλη).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β'

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό», αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του **Κειμένου 1**, ή τη λέξη «Λάθος», αν όχι. Να επιβεβαιώσετε στη συνέχεια τις απαντήσεις σας με παραπομπές σε χωρία του κειμένου.

A. Ο καθένας, βάσει προσωπικών βιωμάτων και ιδεολογιών, διαμορφώνει την προσωπική του αισθητική, η οποία δεν συμβαδίζει με κάθε μορφή τέχνης.

B. Η αφηρημένη τέχνη και ο Πικάσο γίνονται συχνά αντικείμενο λοιδορίας, καθώς η συγκεκριμένη μορφή τέχνης δεν απαιτεί από τον καλλιτέχνη ιδιαίτερη δεξιοτεχνία.

Γ. Το graffiti, λόγω του βανδαλισμού των ιστορικών κτιρίων προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις, ήδη, από τα πρώιμα στάδια εμφάνισής του στις αρχές του 21ου αιώνα.

Δ. Το graffiti διχάζει το ευρύ κοινό, αφού για κάποιους είναι βανδαλισμός, ενώ για πολλούς είναι μια μορφή σύγχρονης τέχνης.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε.

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

Ε. Ο χώρος που επιλέγεται για να κοσμηθεί με ένα έργο τέχνης είναι ανάγκη να αποτελεί μια καθοριστικής σημασίας απόφαση για τον κάθε καλλιτέχνη.

Μονάδες 10

Β2. Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 2** (Πόσες νεολαίες... ιδρύματα του κέντρου); Πως ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

Μονάδες 8

Β3. Τα **Κείμενα 1** και **2** διαλέγονται μεταξύ τους. Οι απόψεις των αρθρογράφων συγκλίνουν μεταξύ τους; Ποιο από τα δύο, κατά τη γνώμη σας, μεταδίδει πιο αποτελεσματικά το νόημά του; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας σε μία παράγραφο 80-90 λέξεων.

Μονάδες 8

Β4. α. "Για να σοβαρευτούμε τώρα" (**Κείμενο 2**). Τι επιδιώκει ο αρθρογράφος με την επιλογή της συγκεκριμένης έγκλισης;
β. Το ύφος του **Κειμένου 2** είναι σε ορισμένα σημεία έντονα επικριτικό. Να εντοπίσετε τρεις διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες (γλωσσικές επιλογές), για να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 8

Β5. Στην πέμπτη παράγραφο του **Κειμένου 1** (Από την άλλη μεριά... "τέχνη του δρόμου") παρατηρούνται διαδοχικά ερωτήματα. Ποιος είναι ο ρόλος τους ως προς την αντίδραση του αναγνώστη και ως προς την οργάνωση του κειμένου;

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Γ'

Γ1. Να διατυπώσετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο για το ποίημα (**Κείμενο 3**) σε 150 έως 200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ'

Graffiti, τέχνη του δρόμου ή βανδαλισμός και φθορά ξένης ιδιοκτησίας; Με αφορμή το παραπάνω δίλημμα απευθύνεσαι στους συμπολίτες σου και παρουσιάζεις, σε μια δεκάλεπτη εισήγησή σου, 350- 400 λέξεων, τις απόψεις σου σχετικά με το θέμα αυτό. Τι πιστεύεις πως θέλει να εκφράσει ένας έφηβος της ηλικίας σου μέσα από τα graffiti; Ποιες προτάσεις θα κατέθετες, ώστε η εναλλακτική αυτή μορφή τέχνης να γίνει αποδεκτή από το σύνολο της κοινής γνώμης;

Μονάδες 30